

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

34. Irritus Xauerij conatus in Brachmanum duorum conversionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

mortis generositate promeritis. Hinc præcipitij vlronei de rupe, hinc & viuicomburij vsus, & voluntaria membrorum distractio, laceratio carniū in frusta, & comminuendi corporis sub rotas curruum furiosa projectio, dum Pagodes saxei maiores circumuehuntur curribus, pæ Verbiū compita: & aliæ necandi sui rationes ad obtinendum iis artibus in vaccæ corpore, animæ suæ locum; cū tamen stolidi hoc etiam delirent, quòd cuncta necessitate ineluctabili agi putent. In hac expugnandâ natione Braemanum sceleratissimâ, magno diù labore, tenui pretio sudauit Xauerius, nullâque vi disputationum cum iis frequentium, nullis miraculorum prodigijs coram editorum, emollire quemquam ex iis valuit ad obtemperandum Euangelio Christi præter vnum, etsi fraude illorum deprauatos, Christo adiunxerit infinitos: tam difficilis est, ac propè desperatus diuini luminis in oculos aditus, quos suæ potiùs peruersitati incoctus animus quàm mentis error cæcauerit.

33. Eò quidem ipsius argumentis arctabantur, vt suam clare agnoscerent faterenturque, tum impietatem morum, tum doctrinæ mendacem fraudulentamque vanitatem; at nec propterea sacrilegio vel ipsi abstitebant; vel eos ab eo reuocabant, quos suis fraudibus in id inuoluerant, & quorum æternâ salute gulæ suæ ac ventri litabant. Narrat ipsemet Xauerius cœnobium dum præteruchitur, in quo illorum ducenti viuiebant, conuentum se ab iis non paruo numero, officij specie, aut quòd videre auerent hominem de quo magnificè fama loquebatur, seu vellent placatum habere quem metuere cogebantur: læto vt semper, & amico vultu excipit aduētes; cūque post mutuas salutationes confedissent, de re animi summâ sermonem iniicit, rogatque sibi ab iis indicari, quid ipsorum Dij, præstandum edicerent, vt esset quisque post hanc vitam beatus.

34. Certatum inter ipsos diù, quis omnium nomine responderet, seu dogmatis sui sequestrum volebant; quem dignitatis auctoritas, seu quem doctrinæ copia commendaret; delatum denique annofo seni octogesimo prætergresso: at hic non imperitè auguratus, creditas sibi partes in suum dedecus versuras, piam artem Xauerij, veteratoriâ ludere sategit, & ad Xauerium, Decet, inquit, externos rerum priùs suarū edere rationes quàm ab alijs eam quærant: quo nostri Pagodes præmio, quâ sibi gloria homines auctòrent, libenter dixero, si priùs ex te audiero, Christianorum Deus quid ab iis petat, vt felicitate suâ illos donet. Imò planè, infert Xauerius, vassæ occurrens declinationi, imò decet ei qui primus rogauerit, huic primùm responderi: hæsitque firmus in hoc proposito, responsionem silentio expectans: & hic demùm senex ne obmutuisse videretur, ad magnam grauitatem, altâque prudentiam componens sese, magno verborum pondere, duo esse respondit in quibus Dij futuræ gloriæ, societatisque in cœlo secum æternum beatæ, meritum posuissent, & quæ ore proprio imperassent: alterum erat vac-

33
Obstinatissimi Brachmanes, in errore & flagitijs.

34
Irritus Xauerij conatus in Brachmanum duorum conversionem.

carum cæde abstinere ; alterum Brachmanes Pagodum ministros liberali stipe demereri. Adplausere illustri senis delirio cæteri ; cæcitatæ miserus Xaverius lachrimas reddidit ac tam effrontis nequitia acri dolore confixus est : quare ultro, iussis adhuc ut erant, tantisper sedere, assurgit claraque, & contenta voce, fidei Symbolum, & Dei mandata pronuntiat, cum sua cuiusque breuissima explicatione : inde quid Paradisus ? quid inferi ? horum quot, quam atroces pœnæ ? quanta illius, & qualis gloria ? quibusve promeritis paranda ? pœnarum verò cum malis dæmonibus (quos Pagodum colebant titulo) quam horrenda æternitas ? quæ tanto ab iis audiebantur attentius, quanto nunquam prius audita ; vixque desierat, cum omnes ad eum accurrere, amplexum illius petere, Christianorum Deo prærogatiuam veri Dei tribuere, ut qui legem dedisset tam consentaneam rectæ notæque rationi ; deinceps verò certatim ponere de quibus quisque dubitabat : satisne liquido constaret de animæ immortalitate ? an cum hac vitâ vanesceret ? aut si vitæ superstes erat, quâ parte corporis foras erumperet ? cum in somnis videmur in regionibus longinquis amicos alloqui, si tunc illic reipsâ tunc animus ? si tunc in eius potestate, ad breue id temporis, à societate membrorum se se eximere, post paulum ad eam redire ? ad extremum post multa eiusmodi, cuiusnam coloris Deus sit ? quæ lis inter eorum Theologos magno strepitu vertitur, asserentibus illi Mauris nigredinem, quod ipsi scilicet nigri sint ; aliis verò qui sunt albo colore albedinem : itaque Pagodes effingunt ut plurimum nigros ; eoque sæpius vnguine obducunt, cuius graueolentia, & nigrore, nauseam pariunt & horrorem. Istiusmodi quæsitæ sic elucidauit Xaverius, & rationibus tam aptis homines diuini, humanique rudes adeo expleuit, ut mirè sibi ab eo factum satis laudarent, multasque gratias agerent. Verum enim verò sementem videns tam commodè factam, de messe mox, quam à Principio spectarat intulit, sacrosanctæ nimirum religionis cultu lætis animis capeffendo, nec fore in posterum eius clarè perspecta sanctitate, ac necessitate, ut ignorantia excusatione sempiterni pœnas supplicij ab se depellerent : at ipsi hoc idem, inquit Sanctus, quod hodièque complures inter Christianos, languidum illud retulerunt, quid dicturi sunt homines, & cuiusmodi vulgò de nobis sermones dabimus mutatione tam subita ? Vnde porro nobis desertis Pagodibus victus, quorum annonâ & stipe vescimur ? ita quod ferè vsu venit ; veri, sanctique agnitio crimen auget, ac pœnas mortalium, vitæ huius breuissimæ commoda, & famam ardentè magis depereuntium, quam æternæ. Haud multò feliciter illi cessit cum alio quodam, sed insigni Brachmane colloquium. Erat hic planè non indoctus, ut qui à puero in celeberrimâ orientis academiâ, nauarat operam censebaturque inter illos quibus vnus creduntur quæ diximus arcana, de Diuinitate, præmiisque immortalibus, ac pœnis operum. Videre alter alterum optabat, ac de mutuâ doctrinâ rescire. Verum ulterius tentabat Xaverius, an possent in eo magistro, discipuli salutariter expugnari, qui

quī propè ab omnibus pro oraculo audiretur. Obitis ergo inuicem partibus salutandi, ab utroque statim, illatus de diuinis sermo: & Brachmanes quidem (quo instinctu nescitur) ea illicò in sanctum propensione animi est abreptus, ut quæ iurata religione semper celauerat, cuncta eius in aurem effuderit. [Primùm idola præter dæmones nihil esse; alium non esse, præter vniuersi conditorem Deum, cuius in cælo regnum, cui seruitus, & adoratio deberetur vni, cuius cultui honoratum sacrumque haberent diem Dominicum, sapientissimi quique inter ipsos; veneranturque hæc solùm precatiunculâ. Ego te, ô Deus, tuâ gratiâ adoro, nunc, & in æternum; quam apud se submissè recitarent, ne contra datam secreti fidem perciperetur ab aliquo: addidit etiam præcepta decalogi, satisque commodam ad singula explicationem: nec dissimulauit, in Academia in qua fuerat eruditus, incantationum haberi scholam, polygamiam, si minùs legi, at saltem naturæ priuilegio tribui: antiquis eorum tabulis prædici, fore aliquandò ut mortales omnes viuerent vnâ eadè-que lege.] Quæ mysteria Brachmanes, vbi Xauerio commisit, ex eo vicissim petiit quæ ipse teneret recondita, ac ne quid celatum se vellet, æternum eorum promisit silentium. Ego vero insit Xauerius, non aliâ lege hæc efferam, nisi acceptâ fide te illa palam passimque vulgaturum: quod cum facturum recepisset, ducto Xauerius ab hac Christi voce exordio; *qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit*, tam dilucidam perspicuamque illi fecit Euangelij veritatem; & necessitatem de sacro fonte renascendi ad eò persuasit, ut peroranti manus daret, rogarètque fieri Christianus. Sed occultus, usque conditionibus quæ tanto indignum munere effecerunt quòd essent à fidei sincerâ libertate, & Christianæ vitæ sanctimoniâ alienæ. Voluit tamen illa Christi verba cum Xauerij explicatione scripto sibi tradi, vnâ cum fidei symbolo, narrauitque in somnis obiectam speciem, quâ incredibili sua voluptate, videbatur sibi baptizari, & Xauerio comes Euangelicæ prædicationis, longinquas adire regiones, sed quicquid id fuerit, exitu omninò caruit; imò nec vllis ab sancto Apostolo adigi precibus valuit, sponderet saltem, docturum se populos adorationem vnius Dei omnium conditoris, ne, ut ipse aiebat, præfocaretur à Dæmone si fidem secreti falleret. Postquam ergo tam certò comperit vir sanctus obfirmatum in suâ perfidiâ Brachmanem conuinci posse, mutari non posse; ab errore abductum, velle inducendis in errorem alijs pergere; quod restabat vnum ad traducendam eorum perfidiam conuertit animum: esse illos nimirum veri ac boni apprimè conscios; secretò fateri, religionem suam esse sacrilegam; Pagodes dæmones; deorum venerationem, captationem lucri, & honoris: ita illos paulatim in odium populi, ac ludibrium coniecit, ut etiam pueri sua illis per iocem flagitia exprobrarent, & quò nihil acerbius audiebant, iusiurandum celandæ veritatis, & confictam Pagodum esuriam, hoc est ipsorum ingluniam Brachmanum: cadebat his sensim illorum auctoritas, defluebant clientes, arcebant dona & sportulæ; cùmque

iras Deorum propterea minari rabie occurrent, denuntiarentque pestilentiam, sterilitates, terræ motus, & quicquid furor, ventæque suggereret; notis iam palam eorum artibus, pro veteri metu, & placaminibus, sannas iis & risus populus referebat. Fuitque prorsus grande miraculum virtuti Xaverij tantum aut honoris, aut metus tam constanter servatum, ut nequissimæ bestię nullâ vñquam in illum vi aliâ vñ sint, nisi modestiæ, ac precum, quibus sibi placatum redderent, ac sui miseratione permoverent. Frequentare ergo illum assidue, & quasi hoc solo satis sibi fieri putaret, reuocare in mentem, eadem cum illo persuasione fidei vivere, vnum nosse Deum, quem essent pro ipso rogaturi, tantum ne vltro miseros vexaret. Pagodum commentum, haudquaquam ut ipse vulgabat, improbitati animi tribuendum, sed naturæ, atque egestati; fame alioqui cum paruis liberis, & decrepitis patribus perituros, locorum inopiã victum tantæ multitudini negante, nisi eum Pagodum gratiã quærent. Quid enim ex suâ, quidvè vxorum, filiorum, & parentum morte redditurum esset ad Deum commodi? quid verò incommodi, si magno merito pietatis ipsi ab indigenis alerentur? Missa quoque ab iis, ingentis pretij ad illum munera, vniones, pecuniæ, & si quid magis lectum inter Fanorum donaria tulissent. Verum Xaverius nec auditu preces, nec aspectu munera dignatus, remittebat semper salubri aliquo, acriq̃ue monito aspersa, malo exitiabili duplici, & pereuntium, & perdentium simplicem populum, accommodato.

35
Quanta Xaverij vitæ a-
peritas in ora
Piscaria, quã-
tæ de celo
voluptates.

35. Quibus autem sapor veræ sanctitatis, & rectè agendi non esset omninò peregrinus. Xaverio cum iis composito, Brachmanum vita execrabilis euasit. Xaverij cibus mendicato rogatus idem qui pauperum, oriza tosta, & aqua limpida, & si quid interdum sibi indulisset, piscium aliquid fame vnâ conditum: lectus aut in piscatorio mapali; vel humi sub aperto cælo: acceptam enim cum Goæ conscenderet à Gubernatore culcitam pauperi dederat, quem primum habuerat obaium; calceos verò contra vrentes arenas admissos, aut dedit similiter in stipem, aut eius in pedibus arlere, constat quidem nudis pedibus iacessisse; at ne aut illic ardorem ignitæ arenæ, aut in Iaponia, spinarum sentiret punctiones, obstabat itinerum causâ, arumnas omnes diluebat præceptus animo quæstus pereuntium animarum: labores verò in Parauis colendis positos fateetur ipsemet fuisse insuperabiles; naturæ videlicet, nam pectus robore obarmans caritas, nullis perpeffionibus cedebat. Mirro conciones, Institutiones rudium in fide, baptizandorum numerum, & confitentium Christianorum millia quadraginta incubuisse illi vni: lis nulla mouebatur, nullum surgebat diffidium quibus componendis non adhiberetur, quæ cum nullo sine ac modo nascerentur, horas assignauit pomeridianas, quas in audiendis barbarorum seu rationibus, seu magis confuso querelarum tumultu ponebat, pari charitate & patientiã, conciliabatque altercantes, ne ut erant manu promptiores, ab iurgiis ad arma profilirent. Nemo ægotabat, quin cum accerferet, qui cum & multi, &

pagis